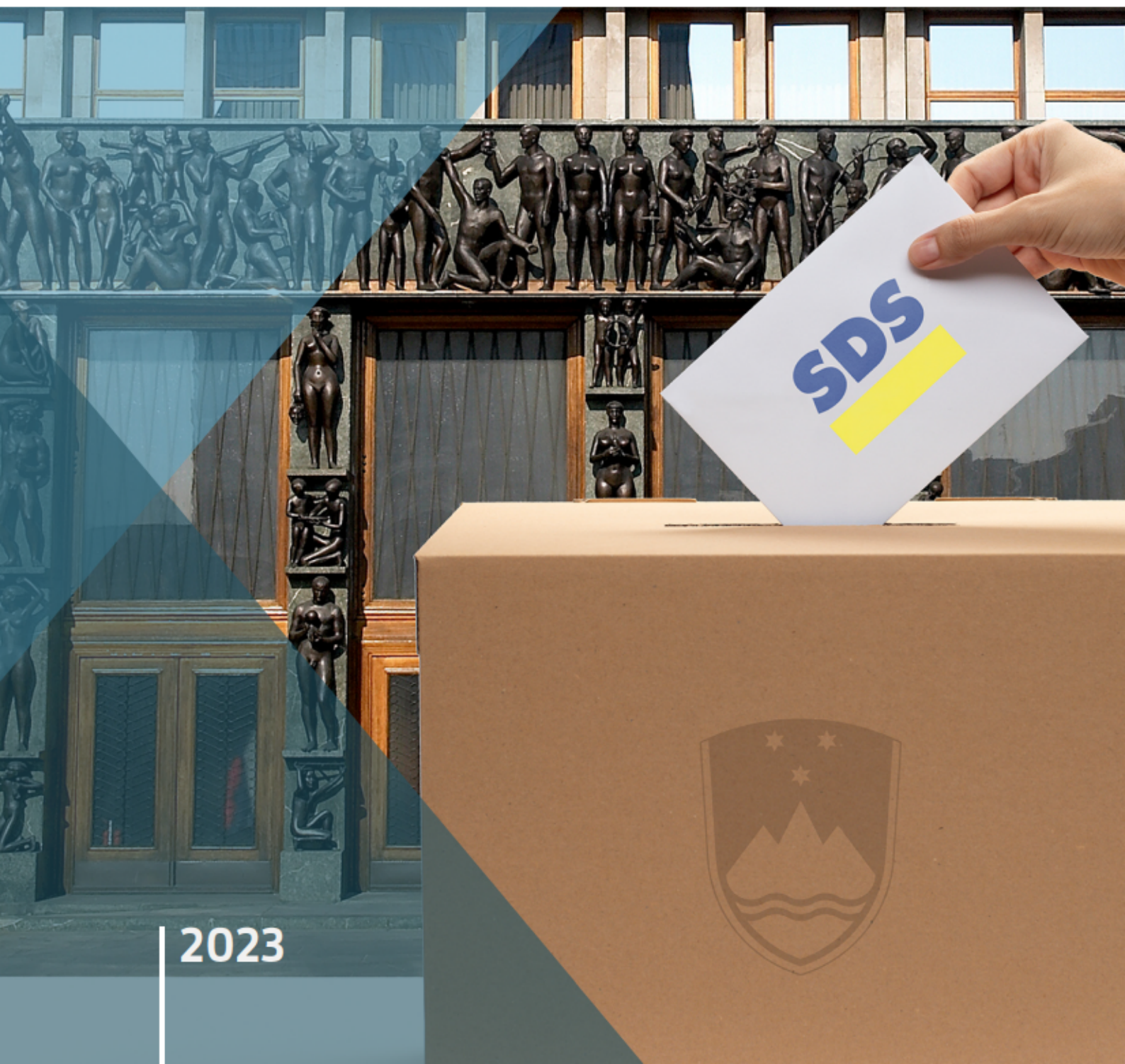

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

**Pravilnost financiranja volilne kampanje liste
kandidatov Slovenske demokratske stranke
za volitve poslancev v Državni zbor Republike
Slovenije v letu 2022**

2023

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Pravilnost financiranja volilne kampanje liste kandidatov Slovenske demokratske stranke za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022

Številka: 325-3/2022/31

Ljubljana, 23. februarja 2023

Povzetek

Računsko sodišče je izvedlo revizijo pravilnosti financiranja volilne kampanje liste kandidatov politične stranke Slovenska demokratska stranka za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022, ki jo je organizirala politična stranka Slovenska demokratska stranka.

Cilja revizije sta bila izrek mnenja o pravilnosti poslovanja in izrek mnenja o pravilnosti poročanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji.

Računsko sodišče je o pravilnosti poslovanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji politični stranki Slovenska demokratska stranka izreklo **mnenje s pridržkom**. Stranka je v več primerih s posebnega transakcijskega računa za volilno kampanjo poravnala stroške, ki niso stroški volilne kampanje, pa tudi stroške, pri katerih zaradi odsotnosti ustreznih in zadostnih dokazil nismo mogli potrditi, da so bile storitve opravljene in da so stroški nastali v povezavi z volilno kampanjo. Ob tem pa stranka s posebnega transakcijskega računa za volilno kampanjo ni poravnala vseh stroškov volilne kampanje. Stranka je prejela tudi več nedenarnih prispevkov in brezplačnih storitev v nasprotju z Zakonom o volilni in referendumski kampanji, pri čemer njihove denarne protivrednosti ni pravočasno nakazala v humanitarne namene, kot dokazilo za nekaj prejetih brezplačnih storitev pa je stranka predložila fiktivne listine.

Računsko sodišče je o pravilnosti poročanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji Slovenski demokratski stranki izreklo **mnenje s pridržkom**. Stranka je napačno izkazala tako zbrana kot tudi porabljen sredstva, poleg tega pa je stranka vrednost nekaterih brezplačnih storitev in nedenarnih prispevkov podcenila.

Kazalo

1. Uvod	6
1.1 Predstavitev organizatorja volilne kampanje	6
1.2 Predstavitev revizije	7
1.2.1 Zbrana sredstva	8
1.2.2 Porabljena sredstva	9
1.2.3 Posojila	10
1.2.4 Prispevki, zbrani v nasprotju z ZVRK	11
1.2.5 Nakazila v humanitarne namene	11
1.2.6 Delno povračilo stroškov volilne kampanje	12
2. Ugotovitve	13
2.1 Pravilnost zbiranja sredstev v skladu z ZVRK	13
2.2 Pravilnost porabe sredstev v skladu z ZVRK	19
2.3 Pravilnost poslovanja, ki ni povezano z zbiranjem in s porabo sredstev	22
2.4 Poročilo o financiranju volilne kampanje in ugotovljene napake	23
2.5 Višina delnega povračila stroškov volilne kampanje	25
3. Mnenje	26
3.1 Mnenje o pravilnosti poslovanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji	26
3.2 Mnenje o pravilnosti poročanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji	27

1. Uvod

Izvedli smo revizijo pravilnosti financiranja volilne kampanje liste kandidatov Slovenske demokratske stranke (v nadaljevanju: lista SDS) za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor) v letu 2022, ki so bile 24. 4. 2022, kot je to določeno v Odloku o razpisu rednih volitev v državni zbor¹.

Revizijo smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču² in Zakona o volilni in referendumski kampanji³ (v nadaljevanju: ZVRK). Sklep o izvedbi revizije⁴ je bil izdan 24. 6. 2022.

Naša pristojnost je, da izrečemo mnenje o pravilnosti poslovanja v skladu z ZVRK in mnenje o pravilnosti poročanja v skladu z ZVRK.

Revidiranje smo izvedli v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁵. Revizija je vključevala izvajanje postopkov za pridobivanje revizijskih dokazov o pravilnosti zbiranja in porabe sredstev za volilno kampanjo, o pravilnosti izkazanih zneskov in drugih podatkov⁶ v poročilu o financiranju volilne kampanje ter drugo poslovanje, ki ga ureja ZVRK. Izbrani postopki vključujejo tudi ocenjevanje tveganj za nastanek nepravilnosti in tveganj nepravilnih navedb v poročilu o financiranju volilne kampanje zaradi napake ali prevare. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenj.

1.1 Predstavitev organizatorja volilne kampanje

Organizator volilne kampanje je v skladu z drugim odstavkom 3. člena ZVRK odgovoren za zakonitost izvajanja volilne kampanje. Organizator volilne kampanje liste SDS za volitve poslancev v državni zbor v letu 2022 je bila politična stranka Slovenska demokratska stranka, Trstenjakova ulica 8, 1000 Ljubljana, s kratico SDS (v nadaljevanju: stranka SDS).

Organizator volilne kampanje je moral najkasneje 45 dni pred dnem glasovanja na volitvah⁷ oziroma pred prvo finančno transakcijo, namenjeno volilni kampanji⁸, odpreti poseben transakcijski račun za volilno kampanjo (v nadaljevanju: posebni račun). Vsa finančna sredstva, ki jih je organizator namenil ali dobil od drugih fizičnih oseb za financiranje volilne kampanje, je moral zbrati na posebnem računu. Vse stroške volilne kampanje je organizator volilne kampanje moral poravnati

¹ Uradni list RS, št. 16/22.

² Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12.

³ Uradni list RS, št. 41/07, 103/07 – ZPolS-D, 11/11, 28/11 – odl. US in 98/13.

⁴ Št. 325-3/2022/2.

⁵ Uradni list RS, št. 122/22.

⁶ Podatki so poleg zneskov drugi obvezni podatki, ki jih pri poročanju v poročilu o financiranju volilne kampanje zahtevata ZVRK in Pravilnik o vsebini in obrazcih poročil o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno in referendumsko kampanjo (v nadaljevanju: pravilnik; Uradni list RS, št. 36/14).

⁷ To je do vključno 9. 3. 2022.

⁸ Prvi in drugi odstavek 16. člena ZVRK.

izključno s tega računa. Posebni račun je organizator volilne kampanje moral zapreti najkasneje v 4 mesecih po dnevu glasovanja⁹, to je do vključno 24. 8. 2022.

Organizator volilne kampanje je moral najkasneje v 15 dneh od dneva zaprtja posebnega računa Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju: AJPES) predložiti poročilo o financiranju volilne kampanje.¹⁰

Po podatkih Državne volilne komisije¹¹ je bila organizator volilne kampanje stranka SDS, odgovorna oseba organizatorja volilne kampanje za volilno kampanjo pa je bil mag. Borut Dolanc. Za pravilnost finančnega in materialnega poslovanja stranke SDS je skladno s 46. členom Statuta stranke SDS z dne 19. 6. 2021 odgovoren generalni sekretar stranke.

Odgovorna oseba organizatorja volilne kampanje za volilno kampanjo in med izvajanjem revizije je bil mag. Borut Dolanc, generalni sekretar stranke.

1.2 Predstavitev revizije

Predmet revizije je financiranje volilne kampanje liste SDS za volitve poslancev v državni zbor v letu 2022.

Revidirali smo višino zbranih in porabljenih sredstev za volilno kampanjo, pravilnost zbiranja in porabe sredstev, pravilnost poročanja, kot je urejeno v ZVRK, ter drugo poslovanje organizatorja volilne kampanje, ki ga ureja ZVRK.

Cilja revizije pravilnosti financiranja volilne kampanje sta bila:

- izrek mnenja o pravilnosti poslovanja v skladu z ZVRK in
- izrek mnenja o pravilnosti poročanja v skladu z ZVRK.

Revizijo smo načrtovali in izvedli v obsegu, ki daje razumno zagotovilo za presojo pravilnosti financiranja volilne kampanje. Pri obsegu preverjanja smo upoštevali določila ZVRK in pravilnika, zato smo v skladu s prvim odstavkom 30. člena ZVRK preizkusili:

- višino zbranih in porabljenih sredstev volilne kampanje,
- ali je organizator volilne kampanje pridobil in uporabil sredstva za volilno kampanjo v skladu z ZVRK ter
- ali so podatki, ki jih je organizator volilne kampanje navedel v poročilu iz 18. člena ZVRK, točni.

⁹ Prvi odstavek 16. člena ZVRK.

¹⁰ Prvi odstavek 18. člena ZVRK.

¹¹ Podatki Državne volilne komisije, št. 040 - 21/2022 z dne 11. 5. 2022.

Preizkusili smo tudi, ali je organizator volilne kampanje:

- pravočasno odprl in zaprl posebni račun ter
- predložil poročilo o financiranju volilne kampanje v predpisanem roku.

Izračunali smo višino delnega povračila stroškov volilne kampanje, do katerega je v skladu s 24. členom ZVRK upravičen organizator volilne kampanje. Preverili smo tudi, ali je organizator volilne kampanje izgubil pravico do delnega povračila stroškov volilne kampanje ali do financiranja iz proračuna Republike Slovenije, ker so porabljena sredstva presešla zneske iz 31. člena ZVRK.

1.2.1 Zbrana sredstva

Zbrana sredstva za volilno kampanjo so v skladu s 14. členom ZVRK¹²:

- prispevki fizičnih oseb in
- sredstva organizatorja volilne kampanje, ki jih je prenesel s svojega transakcijskega računa na posebni račun.

Volilna kampanja se lahko financira s prispevki fizičnih oseb, ki od posamezne fizične osebe ne smejo presežati 10 povprečnih bruto mesečnih plač na delavca v Republiki Sloveniji po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju: SURS) za preteklo leto, to je 19.695,90 EUR¹³. Prispevki so vsi denarni prispevki fizičnih oseb, zbrani na posebnem računu, ter vsi prispevki fizičnih oseb iz drugega odstavka 14. člena ZVRK (v nadaljevanju: druge oblike prispevkov), kot so: nedenarni prispevki, brezplačne storitve za organizatorja volilne kampanje, prevzem obveznosti oziroma opravljanje storitev za organizatorja volilne kampanje ali prodaja blaga organizatorju volilne kampanje pod pogoji, ki organizatorja volilne kampanje postavljajo v ugodnejši položaj kot druge koristnike storitev oziroma kot kupce blaga teh oseb. Denarni prispevki posamezne fizične osebe v gotovini so za posamezno volilno kampanjo dovoljeni največ do zneska 50 EUR, višji denarni prispevki pa morajo biti vplačani prek bank, hranilnic ali drugih pravnih oseb, ki v skladu s predpisi, ki urejajo plačilne storitve, opravljajo plačilne storitve¹⁴.

Organizator volilne kampanje lahko s svojega transakcijskega računa na posebni račun prenese sredstva¹⁵:

- največ v višini 10 povprečnih bruto mesečnih plač na delavca v Republiki Sloveniji po podatkih SURS za preteklo leto, če je organizator volilne kampanje fizična oseba, kar znaša 19.695,90 EUR;

¹² Skladno z 2. členom pravilnika se med zbrana sredstva štejejo tudi obresti sredstev avista.

¹³ Po podatkih iz Poročila o gibanju plač za december 2021 (Uradni list RS, št. 26/22) je povprečna mesečna bruto plača za obdobje od januarja do decembra 2021 znašala 1.969,59 EUR.

¹⁴ Prvi odstavek 14. člena ZVRK.

¹⁵ Sedmi odstavek 14. člena ZVRK.

- največ v višini 0,40 EUR na posameznega volilnega upravičenca v skladu s prvim odstavkom 23. člena ZVRK¹⁶, če je organizator volilne kampanje politična stranka; prispevek politične stranke skupaj z ostalimi prispevki ne sme presežati višine iz 23. člena ZVRK, kar znaša 679.773,20 EUR.

Državni organi, organi lokalnih skupnosti, pravne osebe javnega in zasebnega prava ter samostojni podjetniki posamezniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ne smejo financirati volilne kampanje, razen če zakon določa drugače¹⁷. Organizator volilne kampanje ne sme pridobiti sredstev za volilno kampanjo od tujih fizičnih in pravnih oseb¹⁸.

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja z zbranimi sredstvi za volilno kampanjo in pravilnosti poročanja smo pregledali vsa denarna sredstva, zbrana na posebnem računu, glede na vire in višino sredstev, vključno z drugimi oblikami prispevkov, in za vsa zbrana sredstva preizkusili njihov obstoj, točnost, popolnost in skladnost z določili ZVRK.

1.2.2 Porabljena sredstva

Porabljena sredstva za volilno kampanjo so vsi stroški, ki so potrebni za izvedbo volilne kampanje¹⁹, vključno z drugimi oblikami prispevkov²⁰.

Stroški volilne kampanje so glede na določila ZVRK opredeljeni po namenu, času in vrsti. Namen je določen z zakonsko opredelitvijo volilne kampanje. To so vse politične oglaševalske vsebine in druge oblike politične propagande, katerih namen je vplivati na odločanje volivk in volivcev pri glasovanju na volitvah²¹.

Stroški so časovno vezani na obdobje volilne kampanje, ki se lahko začne najprej 30 dni pred dnem glasovanja, končati pa se mora najkasneje 24 ur pred dnem glasovanja. Volilna kampanja za volitve poslancev v državni zbor v letu 2022 se je začela 24. 3. 2022 in se je končala 22. 4. 2022 ob 24. uri.

Med stroške volilne kampanje, ki so potrebni za izvedbo volitev, ZVRK²² uvršča:

- stroške oblikovanja, tiskanja, razobešanja in odstranjevanja plakatov,
- stroške oblikovanja in objavljanja predvolilnih oglaševalskih vsebin v medijih,
- stroške organizacije in izvedbe predvolilnih shodov,

¹⁶ Stroški volilne kampanje za volitve v državni zbor ne smejo preseči 0,40 EUR na posameznega volilnega upravičenca v volilnem okraju oziroma volilni enoti, v kateri je vložena lista kandidatov oziroma v kateri kandidira posamezni kandidat.

¹⁷ Peti odstavek 14. člena ZVRK.

¹⁸ Šesti odstavek 14. člena ZVRK.

¹⁹ Prvi odstavek 15. člena ZVRK.

²⁰ K skupni višini porabljenih sredstev je treba prišteti tudi zneske drugih oblik prispevkov, kot je določeno v 2. točki tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

²¹ Drugi odstavek 1. člena ZVRK.

²² Drugi odstavek 15. člena ZVRK.

- stroške oblikovanja, tiskanja, reprodukcije in razpošiljanja predvolilnega materiala iz 7. člena ZVRK,
- stroške odprtja, vodenja in zaprtja posebnega računa,
- stroške svetovanja za načrtovanje strategije ali posamičnih delov volilne kampanje in njihove rabe ter volilne taktike in
- druge sorodne stroške, ki so nastali zaradi dejanj volilne kampanje²³.

Med stroške volilne kampanje se štejejo vsi navedeni stroški ne glede na to, kdaj so nastali, kdaj so bili plačani in kdaj so bili sklenjeni posli v zvezi s posameznimi dejanji volilne kampanje, če se stroški in posli nanašajo na obdobje volilne kampanje iz 2. člena ZVRK. Med stroške volilne kampanje se ne štejejo stroški zbiranja podpisov, ki se zbirajo za vložitev kandidature kandidata ali liste kandidatov, in stroški, nastali po obdobju volilne kampanje, razen stroškov odstranjevanja plakatov in stroškov vodenja in zaprtja posebnega računa²⁴.

Stroški volilne kampanje za volitve v državni zbor ne smejo preseči 0,40 EUR na posameznega volilnega upravičenca v volilnem okraju oziroma volilni enoti, v kateri je vložena lista kandidatov oziroma v kateri kandidira posamezni kandidat²⁵. Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve²⁶ je bilo na dan razpisa rednih volitev v državni zbor na območju Republike Slovenije 1.699.433 volilnih upravičencev. V 9. volilni enoti je bilo 2.771 volilnih upravičencev z volilno pravico državljana Republike Slovenije, pripadnika avtohtone italijanske narodne skupnosti, v 10. volilni enoti pa je bilo 5.563 volilnih upravičencev z volilno pravico državljana Republike Slovenije, pripadnika avtohtone madžarske narodne skupnosti. Glede na navedene podatke stroški volilne kampanje za listo kandidatov ne smejo preseči 679.773,20 EUR²⁷.

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja pri porabljenih sredstvih za volilno kampanjo in pravilnosti poročanja smo na pregledanem vzorcu stroškov preizkusili njihov obstoj, točnost, popolnost ter skladnost z določili ZVRK.

1.2.3 Posojila

Skladno z ZVRK lahko organizator volilne kampanje pridobi posojilo samo pri bankah in posojilnicah pod enakimi pogoji kot druge osebe. Dano posojilo se ne šteje za financiranje volilne kampanje²⁸. Dan zapadlosti posojila ne sme biti kasnejši od 30 dni pred rokom za zaprtje računa²⁹.

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja in pravilnosti poročanja v zvezi s posojili smo preizkusili obstoj, točnost, popolnost in skladnost morebitnega posojila z določili ZVRK.

²³ Skladno s 3. členom pravilnika se kot porabljena sredstva štejejo tudi obresti ter drugi stroški za posojila.

²⁴ Četrty odstavky 15. členu ZVRK.

²⁵ Prvy odstavek 23. členu ZVRK.

²⁶ Števylo volilnih upravičencev za volitve v državni zbor, 14. 2. 2022, [URL: <https://www.gov.si/novice/2022-02-14-stevilo-volilnih-upraviceencev-za-volitve-v-drzavni-zbor/>], 4. 11. 2022.

²⁷ 1.699.433 volilnih upravičencev * 0,40 EUR = 679.773,20 EUR.

²⁸ Četrty odstavky 14. členu ZVRK.

²⁹ Prvy odstavek 16. členu ZVRK.

1.2.4 Prispevki, zbrani v nasprotju z ZVRK

Prispevki, ki so zbrani v nasprotju z ZVRK, so:

- prispevki posamezne fizične osebe, vključno z drugimi oblikami prispevkov, ki skupaj za posamezno volilno kampanjo presegajo 10 povprečnih bruto mesečnih plač na delavca v Republiki Sloveniji po podatkih SURS³⁰;
- prispevki posamezne fizične osebe v gotovini, ki so višji od 50 EUR in niso bili vplačani prek bank, hranilnic ali drugih pravnih oseb, ki v skladu s predpisi, ki urejajo plačilne storitve, opravljajo plačilne storitve³¹;
- prispevki državnih organov, organov lokalnih skupnosti, pravnih oseb javnega in zasebnega prava ter samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost³²;
- prispevki tujih fizičnih in pravnih oseb³³;
- sredstva organizatorja volilne kampanje, ki jih je prenesel s svojega transakcijskega računa na posebni račun in presegajo 10 povprečnih bruto mesečnih plač na delavca v Republiki Sloveniji po podatkih SURS, če je organizator volilne kampanje fizična oseba³⁴;
- sredstva organizatorja volilne kampanje, ki jih je prenesel s svojega rednega transakcijskega računa na posebni račun in presegajo višino iz prvega odstavka 23. člena ZVRK, ali če sredstva tega organizatorja skupaj z ostalimi prispevki presegajo ta znesek, če je organizator volilne kampanje politična stranka³⁵.

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja v zvezi s prispevki, ki so zbrani v nasprotju z ZVRK, in pravilnosti poročanja smo pri vsakem takem prispevku preizkusili njegov obstoj, točnost in popolnost.

1.2.5 Nakazila v humanitarne namene

Organizator volilne kampanje mora v humanitarne namene, kot so določeni v zakonu, ki ureja humanitarne organizacije, nakazati:

- vse prispevke, ki so mu bili dani v nasprotju z ZVRK, in sicer najkasneje v 30 dneh od dneva prejema³⁶, in

³⁰ Prvi odstavek 14. člena ZVRK.

³¹ Tretji stavek prvega odstavka 14. člena ZVRK.

³² Peti odstavek 14. člena ZVRK.

³³ Šesti odstavek 14. člena ZVRK.

³⁴ Sedmi odstavek 14. člena ZVRK.

³⁵ Sedmi odstavek 14. člena ZVRK v povezavi s prvim odstavkom 23. člena ZVRK.

³⁶ Deseti odstavek 14. člena ZVRK.

- presežke zbranih sredstev ob zaprtju posebnega računa³⁷, če organizator volilne kampanje ni politična stranka.

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja v zvezi z nakazili v humanitarne namene in pravilnosti poročanja smo pri vsakem nakazilu prispevka, ki je bil zbran v nasprotju z ZVRK, ter pri vsakem nakazilu presežka sredstev v humanitarne namene pri organizatorju volilne kampanje, ki ni politična stranka, preizkusili njegov obstoj, točnost, popolnost ter skladnost z določili ZVRK.

1.2.6 Delno povračilo stroškov volilne kampanje

Organizatorji volilne kampanje, katerih listam so pripadli mandati za poslance v državnem zboru, imajo pravico do povračila stroškov volilne kampanje v višini 0,33 EUR za dobljeni glas, pri tem pa skupni znesek povrnjenih stroškov ne sme preseči zneska porabljenih sredstev, razvidnega iz revizijskega poročila računskega sodišča³⁸.

³⁷ Prvi odstavek 22. člena ZVRK.

³⁸ Prvi odstavek 24. člena ZVRK.

2. Ugotovitve

2.1 Pravilnost zbiranja sredstev v skladu z ZVRK

Stranka SDS je v poročilu o financiranju volilne kampanje izkazala, da je zbrana sredstva v znesku 662.034,20 EUR pridobila iz virov, ki jih prikazuje Tabela 1.

Tabela 1 Viri zbranih sredstev

Viri zbranih sredstev	Znesek v EUR	Struktura v %
Denarni prispevki	0	0
Druge oblike prispevkov	2.213,38	0,3
Sredstva, ki jih je organizator kampanje prenesel s svojega transakcijskega računa	659.820,82	99,7
Obresti sredstev avista	0	0
Skupaj	662.034,20	100,0

Vir: poročilo o financiranju volilne kampanje.

2.1.a S preizkušanjem pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS dobila nedelarne prispevke v nasprotju z ZVRK v obliki suhomesnatih izdelkov v znesku 20 EUR od osebe, ki ima dopolnilno dejavnost v kmetijstvu, njihove denarne protivrednosti pa ni nakazala v humanitarne namene.

Navedeno ravnanje ni v skladu s petim in desetim odstavkom 14. člena ZVRK, ki določata, da posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ne smejo financirati volilne kampanje ter da mora organizator volilne kampanje prispevke, ki so mu dani v nasprotju z ZVRK, v 30 dneh od prejema nakazati v humanitarne namene, kot so določeni v zakonu, ki ureja humanitarne organizacije.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogi 1: Poročilo o kampanji (v nadaljevanju: priloga 1), prilogi 3: Seznam izdatkov (v nadaljevanju: priloga 3), prilogi 5: Seznam prispevkov, zbranih v nasprotju z zakonom (v nadaljevanju: priloga 5), in v prilogi 6: Seznam nakazil v humanitarne namene (v nadaljevanju: priloga 6), kjer so zbrana in porabljena sredstva izkazana za 20 EUR previsoko, zbrana sredstva v nasprotju z ZVRK in sredstva, nakazana v humanitarne namene, pa za 20 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 1., 2., 8. in 9. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika, ki določajo, da se v prilogi 1 poroča o skupni višini zbranih in porabljenih sredstev, o skupnem znesku prispevkov, ki so zbrani v nasprotju z ZVRK, ter o skupnem znesku nakazil prispevkov, ki so dani v nasprotju z ZVRK, v humanitarne namene.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika, ki določata, da se v prilogi 3 poroča o posameznih izdatkih, ki jih je organizator namenil financiranju kampanje.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 6. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 4. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika, ki določata, da se v prilogi 5 poroča o vseh posameznih prispevkih, ki so bili organizatorju volilne kampanje dani v nasprotju z ZVRK, ter s 7. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 5. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika, ki določata, da se v prilogi 6 poroča o vseh nakazilih prispevkov, ki so bili organizatorju volilne kampanje dani v nasprotju z ZVRK, v humanitarne namene.

2.1.b S preizkušanjem pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS dobila brezplačne storitve od pravnih oseb v nasprotju z ZVRK v skupnem znesku 1.769,47 EUR, njihove denarne protivrednosti pa ni nakazala v humanitarne namene, in sicer:

- brezplačen najem prostorov za izvedbo pogovornega večera v ocenjeni vrednosti 50 EUR;
- brezplačno objavo oglasa na ½ strani v tiskanem tedniku v ocenjeni vrednosti 1.366,40 EUR;
- brezplačno izdelavo letakov v ocenjeni vrednosti 348,07 EUR;
- brezplačen najem stojnice na odprti tržnici Velenje v ocenjeni vrednosti 5 EUR.

Navedeno ravnanje ni v skladu s petim in desetim odstavkom 14. člena ZVRK, ki določata, da pravne osebe javnega in zasebnega prava, samostojni podjetniki posamezniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ne smejo financirati volilne kampanje ter da mora organizator volilne kampanje prispevke, ki so mu dani v nasprotju z ZVRK, v 30 dneh od prejema nakazati v humanitarne namene, kot so določeni v zakonu, ki ureja humanitarne organizacije.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogah 1, 5 in 6, kjer so zbrana sredstva v nasprotju z ZVRK in sredstva, nakazana v humanitarne namene, izkazana za 1.769,47 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 8. in 9. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 6. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 4. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika ter s 7. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 5. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.c S preizkušanjem pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS dobila nedenarne prispevke v nasprotju z ZVRK v skupni ocenjeni vrednosti najmanj 6.364,30 EUR, njihove denarne protivrednosti pa ni nakazala v humanitarne namene.

V reviziji smo ugotovili, da so bili kandidati stranke SDS v obdobju volilne kampanje večkrat predstavljeni javnosti prek serije oddaj z naslovom "Kdo vam laže – na terenu". Oddaje "Kdo vam laže – na terenu" so bile po vsebini in obliki drugačne od oddaje "Kdo vam laže", ki predstavlja redni program televizijske hiše. Za razliko od oddaje v rednem programu je bila oddaja "Kdo vam laže – na terenu" predvajana izključno v obdobju volilne kampanje in je po vsebini predstavljala predstavitev posameznih kandidatov stranke SDS za poslance na volitvah v državni zbor 2022. V obdobju volilne kampanje je bilo predvajanih najmanj 17 oddaj "Kdo vam laže – na terenu", v katerih je sodelovalo 19 kandidatov stranke SDS, k snemanju oddaje pa je stranka SDS kot občinstvo povabila tudi širšo javnost. Stranka SDS je v poročilu o volilni kampanji prikazala le nekaj stroškov, povezanih s snemanjem te oddaje, ne

pa vseh. Iz poročila ni jasno, kako so bili poravnani stroški snemanja oddaj v tistih primerih, ko jih stranka SDS ni plačala s posebnega računa. Stranka SDS tudi ni predložila dokumentacije, iz katere bi bilo razvidno, koliko so znašali stroški oddaj in kdo jih je poravnal. Prav tako stranka SDS v poročilu o volilni kampanji ni prikazala vrednosti brezplačnih storitev za izvedbo politične propagande v obliki snemanja in predvajanja oddaje "Kdo vam laže – na terenu".

Glede na vsebino oddaj, iz katerih je razvidno, da je bil namen s sodelovanjem v oddaji vplivati na odločanje volivk in volivcev pri glasovanju na volitvah, menimo, da oddaje predstavljajo politično oglaševalsko vsebino oziroma politično propagando, ki je bila predvajana v obdobju volilne kampanje. Kot take jih je s prigrasitvijo dela njihovih stroškov prepoznala tudi stranka SDS.

Ocenjujemo, da je vrednost brezplačnih storitev politične propagande v obliki snemanja in predvajanja oddaje "Kdo vam laže – na terenu" znašala najmanj 6.364,30 EUR. Ocenjeno vrednost brezplačnih storitev smo oblikovali na podlagi cenika iste medijske hiše za lokalne volitve, kjer je bila vrednost zaračunana za intervju v trajanju 40 minut, kolikor je minimalno trajala posamezna oddaja "Kdo vam laže – na terenu", v znesku 500 EUR. Od tako dobljenega zneska smo odšteli 2.135,70 EUR, kolikor jih je stranka SDS plačala s posebnega računa in tudi v poročilu o kampanji izkazala kot strošek volilne kampanje, povezan s snemanjem teh oddaj.

Ugotovili smo tudi, da je stranka SDS aktivno sodelovala pri pripravi oddaj, saj je:

- na svojih spletnih straneh in prek drugih medijev vabila javnost k udeležbi na snemanju oddaj;
- med volilno kampanjo z naročilnico, oddano v imenu stranke SDS, naročala posamezne storitve za oddajo "Kdo vam laže – na terenu";
- s posebnega računa poravnala več stroškov, povezanih z izvedbo snemanja oddaje, v skupnem znesku najmanj 2.135,70 EUR, ki so se nanašali na najem dvorane za snemanje oddaje in za pogostitev na oddaji;
- zagotovila udeležbo večjega števila svojih kandidatov;
- hranila dokaze o udeležbi v oddaji in jih posredovala računskemu sodišču kot dokazila o porabi sredstev za namen volilne kampanje.

Pojasnilo stranke SDS

Stroški obiska oddaje "Kdo vam laže – na terenu" niso volilni strošek in na to je stranka SDS opozarjala vse kandidate. Oddaja je bila vseslovenska s strani Nova24TV, ki so jo namesto v studiu prirejali na terenu. Stranka SDS z oddajami ni imela ničesar skupnega, razen da so nekateri kandidati prišli na snemanje oddaje in v njej sodelovali po scenariju voditelja. Tudi na vsebino niso imeli vpliva. Oddaj niso kreirali ali kako drugače odločali o vsebini ne kandidati ne stranka SDS. Vsako oddajo je organizirala Nova24TV.

Ne glede na pojasnilo stranke SDS menimo, da je serija oddaj "Kdo vam laže – na terenu" predstavljala volilno kampanjo, torej politične oglaševalske vsebine, saj je stranka SDS tako prek samega dogodka snemanja, na katerem so se prisotni obiskovalci lahko seznanili s kandidati stranke SDS, kot prek same distribucije in predvajanj posnete oddaje v času volilne kampanje volivce seznanjala s svojimi kandidati za volitve. Poleg dejstva, da je bil namen oddaje vplivati na odločanje volivcev v času volilne kampanje, smo upoštevali tudi dejstvo, da je stranka SDS na svojih spletnih straneh in prek drugih medijev vabila javnost k udeležbi na snemanje oddaj, da je naročila in s posebnega računa poravnala

več stroškov, povezanih s snemanjem in oglaševanjem oddaje, in da je na snemanjih oddaj zagotovila udeležbo večjega števila svojih kandidatov. Menimo, da stranka SDS ni ravnala v skladu z določili ZVRK, s tem ko glede na dejstvo, da ni poravnala vseh stroškov oddaj, teh storitev, v neplačanem delu, ni ovrednotila kot brezplačne storitve in jih kot take tudi ni upoštevala v okviru poročila o financiranju volilne kampanje.

Navedeno ravnanje namreč ni v skladu s petim in desetim odstavkom 14. člena ZVRK, ki določata, da pravne osebe zasebnega prava ne smejo financirati volilne kampanje ter da mora organizator volilne kampanje prispevke, ki so mu dani v nasprotju z ZVRK, v 30 dneh od prejema nakazati v humanitarne namene, kot so določeni v zakonu, ki ureja humanitarne organizacije.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogah 1, 5 in 6, kjer so zbrana sredstva v nasprotju z ZVRK in sredstva, nakazana v humanitarne namene, izkazana za 6.364,30 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 8. in 9. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 6. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 4. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika ter s 7. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 5. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.d S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS kot brezplačno storitev od fizičnih oseb dobila v uporabo 2 vozili, eno za 19 dni in drugo za 29 dni, katerih uporaba je bila v pogodbi ocenjena po 100 EUR na vozilo. Glede na prikazane stroške stranke SDS za najem drugih vozil v volilni kampanji ocenjujemo, da je bila ocenjena vrednost brezplačne uporabe 2 vozil podcenjena za najmanj 898,24 EUR.

Ta napaka se odraža v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so zbrana in porabljena sredstva izkazana za najmanj 898,24 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 1. in 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.e S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS plačilo goriva izkazala med stroški volilne kampanje in tudi med drugimi oblikami nedenarnih prispevkov, čeprav ne gre za druge oblike nedenarnih prispevkov, saj je bil znesek povrnjen osebi, ki je gorivo plačala.

Ta napaka se odraža v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so zbrana in porabljena sredstva izkazana za 74,86 EUR previsoko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 1. in 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.f S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS nedenarni prispevek fizične osebe v obliki brezplačnega najema vozila za oglaševanje izkazala v vrednosti 10 EUR, čeprav je bil prispevek v pogodbi ovrednoten s 50 EUR.

Ta napaka se odraža v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so zbrana in porabljen sredstva izkazana za 40 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 1. in 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.g S preizkušanjem pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS prejela nedenarni prispevek pravne osebe v obliki izrednega popusta v višini 10 % oziroma v znesku 88,95 EUR za izdelavo transparentov in plakatov različnih velikosti in da protivrednosti tega zneska ni nakazala v humanitarne namene.

Navedeno ravnanje ni v skladu s petim in desetim odstavkom 14. člena ZVRK.

Navedena nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogah 1, 5 in 6, kjer so zbrana sredstva v nasprotju z ZVRK in sredstva, nakazana v humanitarne namene, izkazana za 88,95 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 8. in 9. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 6. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 4. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika ter s 7. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 5. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.1.h Pri preizkušanju pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje nismo mogli pridobiti ustreznih dokazil, na podlagi katerih bi bilo mogoče preveriti, da med posamezniki, ki so stranki SDS nudili brezplačne storitve, ni tujih fizičnih oseb, kar prepoveduje šesti odstavek 14. člena ZVRK.

Pri preveritvah državljanstva 10 posameznikov, ki jih je stranka SDS navedla v pogodbi o brezplačnih storitvah, smo namreč ugotovili, da:

- je stranka SDS v 1 primeru predložila pogodbo o brezplačnem najemu zemljišča za potrebe oglaševanja z osebo, ki je računskemu sodišču zatrnila, da ni oddala v najem nobenega zemljišča stranki SDS, poleg tega smo iz javno dostopnih evidenc ugotovili, da ta oseba tudi ni lastnica zemljišča, ki je navedeno na pogodbi;

- je stranka SDS v 5 primerih predložila pogodbo z osebami, katerih obstoja nismo mogli potrditi³⁹, poleg tega smo pri vseh teh 5 osebah iz javno dostopnih evidenc ugotovili, da niso lastnice zemljišča, ki je navedeno na pogodbi;
- je stranka SDS še v 2 primerih predložila pogodbi z osebama, za kateri smo iz javnih evidenc ugotovili, da nista lastnici zemljišča, ki je navedeno na pogodbi;
- je stranka SDS v 1 primeru predložila pogodbo z osebo, katere obstoja nismo mogli potrditi, poleg tega zemljišče glede na podatke o katastrski občini in parcelni številki, navedene na pogodbi, ne obstaja;
- je stranka SDS v 1 primeru predložila pogodbo, na kateri ni bilo vnesenih podatkov, ki bi omogočali preveritev lastništva zemljišča (katastrska občina in parcelni številki), ki je bilo dano v brezplačni najem.

Stranka SDS je glede brezplačnih storitev v 10 primerih predložila pogodbe z osebami, ki glede na podatke, zapisane v predloženih pogodbah, bodisi ne obstajajo bodisi niso lastniki oddanega zemljišča. Zato ocenjujemo, da so listine, ki jih je revidiranec predložil kot pogodbe, fiktivne, podpisi na teh listinah pa niso pristni.

Zaradi navedenega v reviziji v skupaj 10 primerih pogodb o zagotavljanju brezplačne storitve oddaje objektov za potrebe oglaševanja nismo mogli preveriti pravilnosti zbranih in porabljenih sredstev in njihovega izkazovanja v poročilu o kampanji.

2.1.i S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS od 98 fizičnih oseb kot brezplačno storitev dobila v uporabo zemljišče ali objekt, namenjen za oglaševanje. Način vrednotenja najema nepremičnin v pogodbi ali drugem dokumentu ni naveden, prav tako ga stranka SDS ni pojasnila med revizijo. Vrednost uporabe nepremičnin je ocenjena zelo različno (od 1 do 70 EUR). Ob upoštevanju primerjav s cenami najema oglasnega prostora komercialnih ponudnikov pa opozarjamo, da gre za podcenjeno vrednost, ki je v reviziji zaradi raznovrstnosti nepremičnin, lokacij in obdobja ni bilo mogoče finančno ovrednotiti.

2.1.j S preizkušanjem pravilnosti zbiranja sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili nepravilnost, ki pa je posledica nepravilnosti pri porabi sredstev, zato to ugotovitev predstavljamo v nadaljevanju tega poročila (točka 2.2.d).

Ukrep stranke SDS

Stranka SDS je izkazala, da je denarno protivrednost prispevkov, zbranih v nasprotju z ZVRK, ki jih opisujemo v točkah 2.1.a, 2.1.b, 2.1.c in 2.1.g., v skupnem znesku 8.242,72 EUR nakazala v humanitarne namene.

³⁹ Poštna pošiljka z zahtevo po posredovanju podatkov, poslana osebam na naslov, kot ga je navedla stranka SDS, se je vrnila z oznako "naslovnik neznan".

2.2 Pravilnost porabe sredstev v skladu z ZVRK

Stranka SDS je v poročilu o financiranju volilne kampanje izkazala, da je porabljenih sredstev v znesku 662.034,20 EUR namenila za kritje stroškov, ki jih prikazuje Tabela 2.

Tabela 2 Stroški volilne kampanje

Vrsta stroškov	Znesek v EUR	Struktura v %
Stroški oblikovanja, tiskanja, razobešanja in odstranjevanja plakatov	220.016,43	33,2
Stroški oblikovanja in objavljanja predvolilnih oglaševalskih vsebin v medijih	196.311,89	29,7
Stroški organizacije in izvedbe predvolilnih shodov	229.831,57	34,7
Stroški oblikovanja, tiskanja, reprodukcije in razpošiljanja predvolilnega materiala iz 7. člena ZVRK	14.948,10	2,3
Stroški odprtja, vodenja in zaprtja posebnega transakcijskega računa	926,21	0,1
Stroški svetovanja za načrtovanje strategije ali posamičnih delov volilne kampanje in njihove rabe ter volilne taktike	0	0
Drugi sorodni stroški, ki so nastali zaradi dejanj volilne kampanje	0	0
Obresti in drugi stroški za posojila	0	0
Skupaj	662.034,20	100,0

Vir: poročilo o financiranju volilne kampanje.

2.2.a S preizkušanjem pravilnosti porabe sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja porabljenih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 720,04 EUR, ki vsebinsko ne sodijo med stroške volilne kampanje, saj njihov namen ni bil vplivati na odločanje volivk in volivcev, in sicer:

- strošek za oglas v znesku 396,50 EUR, ki po vsebini predstavlja vabilo na dogodek, ki ni dogodek volilne kampanje ampak dogodek, namenjen predstavitvi knjig;
- strošek za preveč plačan račun za pogostitev s pijačo v znesku 8,20 EUR;
- strošek za dvojno obračunan DDV v znesku 203,98 EUR;
- strošek za del poštnih storitev v znesku 111,36 EUR, ki predstavlja strošek rednega poslovanja stranke SDS.

Navedeno ravnanje ni v skladu z drugim odstavkom 15. člena ZVRK, ker omenjeni stroški ne sodijo med stroške volilne kampanje, saj ni šlo za dejanja volilne kampanje, katerih namen je vplivati na odločanje volivcev pri glasovanju na volitvah.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so porabljenih sredstev izkazana za 720,04 EUR previsoko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika, ki določata, da mora organizator volilne kampanje v prilogi 1 poročati o skupni višini porabljenih sredstev.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika, ki določata, da se v prilogi 3 poroča o posameznih izdatkih, ki jih je organizator namenil financiranju kampanje.

2.2.b S preizkušanjem pravilnosti porabe sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja porabljenih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 22.251,83 EUR, ki ne sodijo med stroške volilne kampanje, saj so nastali pred obdobjem ali po obdobju volilne kampanje, in sicer:

- stroške za hrano in pijačo v skupnem znesku 406,98 EUR;
- stroške za najem plakatnih oziroma spletnih oglasnih mest v skupnem znesku 16.876,55 EUR;
- stroške za spletno oglaševanje v skupnem znesku 13,01 EUR;
- stroške za tisk plakatov in drugega promocijskega materiala v skupnem znesku 4.813,63 EUR;
- stroške za najem vozila v skupnem znesku 141,66 EUR.

Navedeno ravnanje ni v skladu s četrtem odstavkom 15. člena ZVRK, ker omenjeni stroški ne sodijo med stroške volilne kampanje, saj se nanašajo na obdobje, ki ni obdobje volilne kampanje.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so porabljena sredstva izkazana za 22.251,83 EUR previsoko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.2.c S preizkušanjem pravilnosti porabe sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja porabljenih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 58.419,72 EUR, pri katerih nismo mogli preveriti, ali so bile storitve opravljene in ali so stroški nastali v povezavi z volilno kampanjo, in sicer:

- stroški za nabavo različnega promocijskega materiala in izdelave transparentov v skupnem znesku 4.222,43 EUR, saj nam stranka SDS ni predložila dokazil o tem, da so bile storitve opravljene oziroma da je bilo blago dobavljeno;
- stroški za izvedbo spletne kampanje v skupnem znesku 52.000 EUR, saj nam stranka SDS ni predložila dokazil o tem, katere storitve so bile zaračunane kot opravljene in kdaj so bile te opravljene;
- stroški za hrano in pogostitev v skupnem znesku 2.197,29 EUR, saj nam stranka SDS ni predložila dokazil o tem, da so bile storitve namenjene javnosti za potrebe izvajanja volilne kampanje.

Navedeno ravnanje ni v skladu z drugim in četrtem odstavkom 15. člena ZVRK, ker pri omenjenih stroških zaradi odsotnosti ustreznih in zadostnih dokazil ni bilo mogoče preveriti, da se nanašajo na volilno kampanjo.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so porabljena sredstva izkazana za 58.419,72 EUR previsoko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.2.d S preizkušanjem pravilnosti porabe sredstev za volilno kampanjo in pravilnosti izkazovanja porabljenih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da stranka SDS s posebnega računa ni poravnala stroškov volilne kampanje v skupnem znesku 80.633,89 EUR, in sicer:

- del stroška za poštno storitve v skupnem znesku 85,40 EUR, ki predstavlja strošek volilne kampanje stranke SDS in ne stroška njenega rednega poslovanja, pri čemer je bil račun za opravljeno storitev plačan z rednega transakcijskega računa stranke;
- stroške poštnih storitev v skupnem znesku 1.149,43 EUR, ki predstavljajo stroške volilne kampanje stranke SDS in ne stroškov njenega rednega poslovanja, pri čemer je bil račun za opravljeno storitev plačan z rednega transakcijskega računa stranke;
- strošek tiskarskih storitev v znesku 79.389,06 EUR za časopis, ki ga je stranka SDS izdala v času volilne kampanje in je po vsebini predstavljal politično propagando;
- strošek najema stojnice na odprti tržnici v Ivančni Gorici v znesku najmanj 10 EUR za stojnico, ki jo je stranka SDS uporabljala dne 16. 4. 2022, stroška njenega najema pa ni priglasila kot stroška volilne kampanje.

Navedeno ravnanje ni v skladu s prvim odstavkom 16. člena ZVRK, ki določa, da mora organizator volilne kampanje vse stroške volilne kampanje poravnati izključno s posebnega računa.

Ta nepravilnost se odraža tudi kot nepravilnost pri zbiranju sredstev, saj stranka SDS vseh sredstev, ki jih je namenila za financiranje volilne kampanje, ni zbrala na posebnem računu.

Navedeno ravnanje ni v skladu s prvim odstavkom 16. člena ZVRK, ki določa, da mora organizator volilne kampanje vsa finančna sredstva za financiranje volilne kampanje zbrati na posebnem računu.

Navedena nepravilnost se odraža tudi kot napaka v poročilu o financiranju volilne kampanje, in sicer v prilogi 1 in v prilogi 3, kjer so zbrana in porabljena sredstva izkazana za 80.633,89 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 1. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi s 1. in 2. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika, ki določajo, da mora organizator volilne kampanje v prilogi 1 poročati o skupni višini zbranih in porabljenih sredstev.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 4. točko drugega odstavka 18. člena ZVRK v povezavi z 2. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika.

2.2.e S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja presežka zbranih sredstev v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS izkazala presežek za 81.391,59 EUR prenizko. Višji presežek je nastal zaradi višjih zbranih sredstev in nižjih porabljenih sredstev.

Napaka se odraža v poročilu o financiranju volilne kampanje v prilogi 1 in v prilogi 6, kjer je presežek zbranih sredstev in nakazilo presežka zbranih sredstev politični stranki SDS izkazan za 81.391,59 EUR prenizko.

Navedeno ravnanje ni v skladu s 3. točko tretjega odstavka 2. člena pravilnika, ki določa, da se mora v prilogi 1 poročati o presežku zbranih sredstev.

Navedeno ravnanje tudi ni v skladu s 5. točko prvega odstavka 3. člena pravilnika, ki določa, da se v prilogi 6 poroča o nakazilu presežka zbranih sredstev politični stranki.

2.2.f V reviziji smo v najmanj 4 primerih ugotovili, da je bilo oglaševanje volilne kampanje izvedeno na način, da so bili plakati oziroma drug tiskan material nameščeni na površinah, ki niso namenjene za plakatiranje (osnovna šola, gasilski dom, kozolec) in za katere ni bilo pridobljeno soglasje za namestitve plakatov. Posledično za najem oglasnega mesta za navedene primere oglaševanja niso bili izstavljeni računi.

Ker površine niso bile namenjene plakatiranju, storitve v reviziji nismo ovrednotili kot brezplačno storitev. Opozarjamo pa, da je takšno oglaševanje v nasprotju z 8. in 9. členom ZVRK, saj navedeno lepljenje oziroma nameščanje plakatov ni bilo izvedeno na dovoljenih plakatnih mestih, ki bi jih določila lokalna skupnost ali za katere bi organizator volilne kampanje pridobil soglasje lastnika oziroma upravljavca reklamnih tabel, stavb, drugih objektov in zemljišč.

2.3 Pravilnost poslovanja, ki ni povezano z zbiranjem in s porabo sredstev

Stranka SDS je posebni račun št. SI56 3000 0170 2012 088 odprla 22. 2. 2022 pri N Banki d.d., Dunajska cesta 128 A, 1000 Ljubljana⁴⁰ in ga zaprla 23. 8. 2022.

2.3.a Pri preveritvi, ali je stranka SDS pravočasno odprla in zaprla posebni račun, nismo ugotovili nepravilnosti.

Stranka SDS je poročilo o financiranju volilne kampanje AJPES predložila 7. 9. 2022.

2.3.b Pri preveritvi, ali je stranka SDS pravočasno predložila poročilo, nismo ugotovili nepravilnosti.

Vsebino in obrazce poročila o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno kampanjo določa pravilnik. Organizator volilne kampanje mora poročilo o financiranju volilne kampanje predložiti AJPES na predpisanem obrazcu skupaj z obveznimi prilogami, ki morajo vsebovati predpisane podatke.

2.3.c S preizkušanjem pravilnosti izkazovanja podatkov v poročilu o financiranju volilne kampanje smo ugotovili, da je stranka SDS predložila vse obrazce, določene s pravilnikom, ki vsebujejo predpisane podatke.

⁴⁰ V času odprtja navedenega posebnega računa je banka poslovala kot Sberbank d.d., Dunajska cesta 128 A, 1000 Ljubljana. S 1. 3. 2022 je Sberbank d.d. dobila novega lastnika, N Banka d.d., ki je njen pravni naslednik.

2.4 Poročilo o financiranju volilne kampanje in ugotovljene napake

V poročilu o financiranju volilne kampanje je stranka SDS izkazala zbrana sredstva v znesku 662.034,20 EUR in porabljena sredstva v enakem znesku. Poročilo o financiranju volilne kampanje stranke SDS in ugotovljene napake v reviziji prikazuje Tabela 3.

Tabela 3 Poročilo o financiranju volilne kampanje in ugotovljene napake

Vsebina	v EUR		
	Znesek iz poročila	Znesek napak	Znesek po reviziji
I. SKUPNA VIŠINA ZBRANIH SREDSTEV: (1 + 2 + 3 + 4)	662.034,20	81.477,27	743.511,47
1. Denarni prispevki (1.1 + 1.2)	0	0	0
1.1 Prispevki v gotovini	0	0	0
1.2 Prispevki, vplačani na posebni transakcijski račun	0	0	0
2. Druge oblike prispevkov (drugi odstavek 14. člena ZVRK) (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4)	2.213,38	843,38	3.056,76
2.1 Brezplačne storitve	1.895,00	938,24 ¹⁾	2.833,24
2.2 Izredni popusti	0	0	0
2.3 Prevzem obveznosti	0	0	0
2.4 Druge oblike nedenarnih prispevkov	318,38	(94,86) ²⁾	223,52
3. Sredstva, ki jih je organizator kampanje prenesel s svojega transakcijskega računa na posebni transakcijski račun	659.820,82	80.633,89	740.454,71
3.0 Lastna sredstva organizatorja, ki ni politična stranka	0	0	0
3.1 Lastna sredstva politične stranke, ki je organizator kampanje	659.820,82	80.633,89 ³⁾	740.454,71
3.2 Nakazila sredstev političnih strank na redni račun politične stranke, ki je organizator kampanje, ko več političnih strank vloži skupno listo kandidatov za volitve, kot organizator kampanje pa je določena ena politična stranka	0	0	0
4. Obresti sredstev avista	0	0	0
II. SKUPNA VIŠINA PORABLJENIH SREDSTEV: (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8)	662.034,20	85,68	662.119,88
1. Stroški oblikovanja, tiskanja, razobešanja in odstranjevanja plakatov	220.016,43	(25.204,31) ⁴⁾	194.812,12
2. Stroški oblikovanja in objavljanja predvolilnih oglaševalskih vsebin v medijih	196.311,89	(52.409,51) ⁵⁾	143.902,38
3. Stroški organizacije in izvedbe predvolilnih shodov	229.831,57	(2.838,99) ⁶⁾	226.992,58
4. Stroški oblikovanja, tiskanja, reprodukcije in razpošiljanja predvolilnega materiala iz 7. člena ZVRK	14.948,10	80.538,49 ⁷⁾	95.486,59
5. Stroški odprtja, vodenja in zaprtja posebnega transakcijskega računa	926,21	0	926,21
6. Stroški svetovanja za načrtovanje strategije ali posamičnih delov volilne kampanje in njihove rabe ter volilne taktike	0	0	0
7. Drugi sorodni stroški, ki so nastali zaradi dejanj volilne kampanje	0	0	0
8. Obresti in drugi stroški za posojila	0	0	0
III. PRESEŽEK ZBRANIH SREDSTEV (I–II)	0	81.391,59	81.391,59

Vsebina	Znesek iz poročila	Znesek napak	Znesek po reviziji
IV. NAKAZILO PRESEŽKA ZBRANIH SREDSTEV V HUMANITARNE NAMENE	0	0	0
V. NEPLAČANE OBVEZNOSTI	0	0	0
VI. SKUPNI ZNESEK PRISPEVKOV, KI NA DAN GLASOVANJA PRESEGAJO POVPREČNO BRUTO MESEČNO PLAČO NA DELAVCA V REPUBLIKI SLOVENIJI PO PODATKIH SURS ZA PRETEKLO LETO	0	0	0
VII. SKUPNI ZNESEK POSOJIL, KI SO ODOBRENA ORGANIZATORJU KAMPANJE	0	0	0
VIII. SKUPNI ZNESEK PRISPEVKOV, KI SO ZBRANI V NASPROTJU Z ZVRK	0	8.242,72 ⁸⁾	8.242,72
IX. SKUPNI ZNESEK NAKAZIL PRISPEVKOV, KI SO ZBRANI V NASPROTJU Z ZVRK, V HUMANITARNE NAMENE	0	8.242,72	8.242,72 ⁹⁾

Opomba: ¹⁾ Izračunano na podlagi sredstev v zneskih 898,24 EUR (povezava s točko 2.1.d) in 40 EUR (povezava s točko 2.1.f).

²⁾ Izračunano na podlagi sredstev v zneskih 20 EUR (povezava s točko 2.1.a) in 74,86 EUR (povezava s točko 2.1.e).

³⁾ Izračunano na podlagi sredstev v znesku 80.633,89 EUR (povezava s točko 2.2.d).

⁴⁾ Izračunano na podlagi stroškov v zneskih 898,24 EUR (povezava s točko 2.1.d), 40 EUR (povezava s točko 2.1.f), 85,4 EUR (povezava s točko 2.2.d), ki so bili dodani, saj sodijo med stroške volilne kampanje, in 203,98 EUR (povezava s točko 2.2.a), 111,36 EUR (povezava s točko 2.2.a), 16.876,55 EUR (povezava s točko 2.2.b), 4.813,63 EUR (povezava s točko 2.2.b), 4.222,43 EUR (povezava s točko 2.2.c), ki so bili izločeni, saj ne sodijo med stroške volilne kampanje.

⁵⁾ Izračunano na podlagi stroškov v zneskih 396,50 EUR (povezava s točko 2.2.a), 13,01 EUR (povezava s točko 2.2.b) in 52.000 EUR (povezava s točko 2.2.c), ki so bili izločeni, saj ne sodijo med stroške volilne kampanje.

⁶⁾ Izračunano na podlagi stroškov v zneskih 20 EUR (povezava s točko 2.1.a), 74,86 EUR (povezava s točko 2.1.e), 8,20 EUR (povezava s točko 2.2.a), 406,98 EUR (povezava s točko 2.2.b), 141,66 EUR (povezava s točko 2.2.b), 2.197,29 EUR (povezava s točko 2.2.c), ki so bili izločeni, saj ne sodijo med stroške volilne kampanje, in 10 EUR (povezava s točko 2.2.d), ki so bili dodani, saj sodijo med stroške volilne kampanje.

⁷⁾ Izračunano na podlagi stroškov v zneskih 1.149,43 EUR (povezava s točko 2.2.d), 79.389,06 EUR (povezava s točko 2.2.d), ki so bili dodani, saj sodijo med stroške volilne kampanje.

⁸⁾ Izračunano na podlagi sredstev v zneskih 20 EUR (povezava s točko 2.1.a), 1.769,47 EUR (povezava s točko 2.1.b), 6.364,30 EUR (povezava s točko 2.1.c) in 88,95 EUR (povezava s točko 2.1.g).

⁹⁾ Gre za znesek, za katerega smo v reviziji ugotovili, da bi moral biti nakazan v humanitarne namene.

Stranka SDS ga je po zaključku obdobja, na katero se nanaša revizija, nakazala v humanitarne namene.

Vir: poročilo o financiranju volilne kampanje.

V reviziji smo ugotovili, da je dejanska skupna višina porabljenih sredstev znašala 670.362,60 EUR⁴¹.

⁴¹ 662.119,88 EUR + 8.242,72 EUR = 670.362,60 EUR.

2.5 Višina delnega povračila stroškov volilne kampanje

Po podatkih iz Zapisnika o ugotovitvi izida volitev poslancev v Državni zbor⁴² je listi kandidatov stranke SDS na volitvah poslancev v državni zbor v letu 2022 pripadlo 27 mandatov za poslance v državnem zboru. Prejela je 279.897 glasov, kar predstavlja 23,48 % glede na veljavno število glasovnic, zato ima organizator volilne kampanje glede na volilni izid v skladu s prvim odstavkom 24. člena ZVRK pravico do delne povrnitve stroškov volilne kampanje v višini 0,33 EUR za dobljeni glas, to je v znesku 92.366,01 EUR⁴³.

Tako izračunani znesek ne presega zneska porabljenih sredstev za volilno kampanjo, kot ga prikazuje Tabela 3, zato ugotavljamo, da ima stranka SDS pravico do povrnitve stroškov volilne kampanje v znesku 92.366,01 EUR.

⁴² Uradni list RS, št. 62/22.

⁴³ $279.897 \text{ glasov} * 0,33 \text{ EUR} = 92.366,01 \text{ EUR}$.

3. Mnenje

Revidirali smo pravilnost financiranja volilne kampanje liste kandidatov politične stranke Slovenska demokratska stranka za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022, katere organizator je bila politična stranka Slovenska demokratska stranka.

3.1 Mnenje o pravilnosti poslovanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji

Mnenje s pridržkom

Pri preverjanju pravilnosti poslovanja v skladu Zakonom o volilni in referendumski kampanji in s Pravilnikom o vsebini in obrazcih poročil o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno in referendumsko kampanjo za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022 politične stranke Slovenska demokratska stranka smo ugotovili naslednje nepravilnosti:

- politična stranka protivrednosti prispevkov, zbranih v nasprotju z Zakonom o volilni in referendumski kampanji, v skupnem znesku 8.242,72 EUR ni nakazala v humanitarne namene – točke 2.1.a, 2.1.b, 2.1.c in 2.1.g;
- politična stranka je s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 720,04 EUR, ki niso stroški volilne kampanje – točka 2.2.a;
- politična stranka je s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 22.251,83 EUR, ki niso stroški volilne kampanje – točka 2.2.b;
- politična stranka je s posebnega računa poravnala stroške v skupnem znesku 58.419,72 EUR, pri katerih zaradi odsotnosti ustreznih in zadostnih dokazil nismo mogli potrditi, da so bile storitve opravljene in da so stroški nastali v povezavi z volilno kampanjo – točka 2.2.c;
- politična stranka s posebnega računa ni poravnala stroškov volilne kampanje v skupnem znesku najmanj 80.633,89 EUR – točka 2.2.d.

Razen nepravilnosti, navedenih v prvem odstavku, menimo, da je politična stranka Slovenska demokratska stranka pri zbiranju in porabi sredstev za volilno kampanjo liste kandidatov Slovenska demokratska stranka za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022 v vseh pomembnih pogledih ravnala v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji in s Pravilnikom o vsebini in obrazcih poročil o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno in referendumsko kampanjo.

Poudarjanje zadev

Opozarjamo na razkritje v točki 2.1.h, iz katerega izhaja, da je Slovenska demokratska stranka v zvezi z določenimi brezplačnimi storitvami predložila pogodbe z osebami, ki bodisi ne obstajajo bodisi niso lastniki oddanega zemljišča. Zato ocenjujemo, da so listine, ki jih je je Slovenska demokratska stranka predložila kot pogodbe, fiktivne in da podpisi oseb, navedenih na teh listinah, niso pristni. Zaradi navedenega v reviziji nismo mogli potrditi pravilnosti zbranih in porabljenih sredstev in njihovega izkazovanja v poročilu o financiranju volilne kampanje pri vseh primerih brezplačnih storitev.

Opozarjamo na razkritje v točki 2.1.i, iz katerega izhaja, da je Slovenska demokratska stranka od 98 fizičnih oseb kot brezplačno storitev dobila v uporabo zemljišče ali objekt, namenjen za oglaševanje. Vrednost uporabe teh zemljišč in objektov za oglaševanje je bila ocenjena od 1 do 70 EUR. Zaradi nezadostnih dokazil v reviziji nismo mogli potrditi, da je bila ocenjena vrednost primerna in da vrednotenje tovrstnih storitev ni bilo prenizko.

Opozarjamo na razkritje v točki 2.2.f, pri katerem smo ugotovili, da je bilo v najmanj 4 primerih oglaševanje volilne kampanje izvedeno na način, da so bili plakati oziroma drug tiskan material nameščeni na površinah, ki niso namenjene za plakatiranje in za katere ni bilo pridobljeno soglasje za namestitve plakatov.

3.2 Mnenje o pravilnosti poročanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji

Mnenje s pridržkom

Pri preverjanju pravilnosti poročanja v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji in s Pravilnikom o vsebini in obrazcih poročil o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno in referendumsko kampanjo smo v poročilu o financiranju volilne kampanje liste kandidatov Slovenska demokratska stranka za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022, ki ga je predložila politična stranka Slovenska demokratska stranka, ugotovili napake:

- politična stranka med prispevki, ki so zbrani v nasprotju z Zakonom o volilni in referendumski kampanji, in med nakazili v humanitarne namene ni izkazala nedovoljenih prispevkov v skupnem znesku 8.242,72 EUR – točke 2.1.a, 2.1.b, 2.1.c in 2.1.g;
- politična stranka je zbrana sredstva, ki jih je prejela v obliki brezplačne storitve, in porabljena sredstva izkazala za najmanj 898,24 EUR prenizko – točka 2.1.d;
- politična stranka je zbrana sredstva v obliki nedenarnega prispevka fizične osebe in porabljena sredstva izkazala za 74,86 EUR previsoko – točka 2.1.e;
- politična stranka je zbrana sredstva v obliki nedenarnega prispevka fizične osebe in porabljena sredstva izkazala za 40 EUR prenizko – točka 2.1.f;
- politična stranka je med porabljenimi sredstvi izkazala stroške v znesku 720,04 EUR, ki niso stroški volilne kampanje – točka 2.2.a;
- politična stranka je med porabljenimi sredstvi izkazala stroške v znesku 22.251,83 EUR, ki niso stroški volilne kampanje – točka 2.2.b;
- politična stranka je med porabljenimi sredstvi izkazala stroške v znesku 58.419,72 EUR, pri katerih nismo mogli potrditi, da je bila storitev opravljena in da je strošek nastal v povezavi z volilno kampanjo – točka 2.2.c;
- politična stranka med zbranimi in porabljenimi sredstvi ni izkazala stroškov v znesku 80.633,89 EUR, ki so stroški volilne kampanje – točka 2.2.d.

Razen napak, navedenih v prvem odstavku, menimo, da poročilo o financiranju volilne kampanje liste kandidatov Slovenske demokratske stranke za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije v letu 2022, ki ga je predložila politična stranka Slovenska demokratska stranka, v vseh pomembnih

pogledih prikazuje pravilne zneske v skladu z Zakonom o volilni in referendumski kampanji in s Pravilnikom o vsebini in obrazcih poročil o zbranih in porabljenih sredstvih za volilno in referendumsko kampanjo.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena Zakona o računskem sodišču ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Jana Ahčin,
generalna državna revizorka

Vročiti:

1. Slovenski demokratični stranki,
2. Državnemu zboru Republike Slovenije.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si